

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1897. Första Kammaren. N:o 31.

Måndagen den 10 maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7,30 e. m.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets memorial och utlåtanden:

n:o 83, med förslag till voteringsproposition för gemensam omröstning i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande utskottets utlåtande n:o 58 angående väckta förslag om afsättning till arbetareförsäkringsfonden;

n:o 84, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster;

n:o 85, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående rätt för Kongl. Maj:t att för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark disponera köpeskillingarna för vissa kronoegendommar; och

n:o 86, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag till Göteborgs beväring åt sjösidan och öfre Norrlands fasta försvar;

sammansatta stats- och bankoutskottets memorial n:o 14, angående anvisande af ersättning till utskottets sekreterare; äfvensom

bevillningsutskottets memorial:

n:o 20, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 17 § i det förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, som af utskottet i dess betänkande n:o 19 blifvit framlagd; och

n:o 21, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa delar af utskottets betänkande n:o 19 angående allmänna bevillningen.

Tisdagen den 11 Maj.

Upplästes och godkändes ett uppsatt förslag till kammarens skrifvelse till Konungen med anmälan om ledigheter inom kammaren, hvilka skola innan nästa lagtima riksdag genom val fyllas.

Kammaren åtskildes kl. 7,58 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 11 maj.

- ◆ Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 4 i denna månad.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande n:o 10, i anledning af väckta motioner dels om bestämmande af en gemensam dag för val af riksdagsmän i Andra Kammaren, dels ock om vissa ändringar i riksdagsordningens bestämmelser i fråga om val till Andra Kammaren;

bevillningsutskottets betänkande n:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften; äfvensom

särskilda utskottets memorial n:o 4, angående aflöning åt utskottets sekreterare och vaktbetjening.

Upplästes och godkändes särskilda utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 85, till Konungen, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition n:o 10 med förslag till lag för Sveriges riksbank, äfvensom enskilda i detta ämne väckta motioner, dels ock Kongl. Maj:ts proposition n:o 28 med förslag till lag om vissa bestämmelser om riksbankens sedelutgifningsrätt så ock angående forum för riks-

banken, till ansvarighetslag för fullmäktige i riksbanken samt till ansvarighetslag för ledamöter i styrelserna vid riksbankens afdelningskontor.

Föredrogs och företogs punktvis till afgörande statsutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 81, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om punkt 6 af utskottets utlåtande n:o 57 angående Kongl. Maj:ts proposition rörande lönerreglering för personalen vid statens jernvägar och i anledning deraf inom Riksdagen väckta motioner.

Punkten 1.

Herr Tamm, Hugo: Som kammaren behagade finna, har jag uti en det föredragna memorialet bifogad reservation under denna punkt uttalat en från utskottets majoritet afvikande mening.

Förhållandet är nemligen det, att Andra Kammaren i afseende på stationskarlarne upphöjt dem till en så hög löneklass, att de med sitt högsta arfvode komma i paritet med en annan klass på maskin-afdelningen, hvilken ostridigt alltid ansetts böra stå högre. Denna höjning är så stor, att stationskarlarne enligt medkammarens beslut skulle flytta upp två löneklasser, och om Andra Kammarens beslut blefve antaget, skulle stationskarlarne, hvilka, utöfver dem sålunda tillkommande arfvode inom den af mig nyssnämnda maskinafdelningen, åtnjuta i beklädnadsersättning 96 kronor, komma icke blott till *siffran* alldeles lika utan i *realiteten* väsentligt högre. Ty herrarne böra lägga märke till, att med dessa siffror är det alldeles samma förhållande, som då man talar om att en statkarl har på ett ställe 140 kronors lön, på ett annat 120 kr. Bredvid kontanta lönen åtnjuta de naturaförmåner och äro dessa för stationskarlarne högre än de omnämnda andra kategoriernas. Sålunda skulle en så stor höjning, som den Andra Kammaren här föreslagit, leda derhän, att denna aflöningsklass komme i förhållande till den närmast liggande alldeles för högt, och en rubbning skulle uppstå i, om jag så får säga, den skala, som genomgår hela denna lönerregleringsstat.

På denna grund ansåg jag och föreslog i utskottet, att man borde *sammanjemka* kamrarnes olika beslut så, att stationskarlarne genom sammanjenkning komme upp icke i högre men i samma klass som dessa lokomotivputsare, vagnputsare, pumpare och kolvakter. I så fall hade visserligen det högsta arfvodet för stationskarlarne blifvit lika med det inom nämnda klass, men den skillnaden emellan de båda klasserna hade dock bibehållits, att, då lokomotivputsarnes & c:ies arfvode börjat med 540 kr., stationskarlarnes lägsta arfvode vore 480 kr.

*Ang. maximi-
arfvode för
stationskarl
vid statens
jernvägar.*

*Ang. maximi-
arfvode för
stationskarl
vid statens
jernvägar.
(Forts.)*

Jag vann emellertid icke något understöd inom utskottet, och därför har jag blott velat uttrycka denna mening, då jag anser att en sammanjemkning i den af mig antydda rigtning hade varit den under förhandenvarande förhållanden rätta lösningen af knuten.

På dessa skäl framlade jag mitt sammanjemkningsförslag, men då min mening ej vunnit något understöd inom utskottet, vill jag, såvida ej någon understödjer mig nu i kammaren, icke framställa något yrkande i detta fall. Jag tror dock att en sammanjemkning här varit det rätta, och man hade derigenom undvikit den faran att rubba hela lönestaten, hvilket blir en gifven följd, om Andra Kammarens beslut skulle segra i den gemensamma voteringen.

Herr Fränckel: Jag vill blott, i anledning af hvad herr Tamm yttrat, nämna, att jag delar hans åsigt derom, att möjligen en sammanjemkning här varit mera lämplig; men då någon sådan nu ej kommer att ega rum, anser jag, i likhet med herr Tamm, att ett bifall till Andra Kammarens beslut, så gerna jag än här önskade en förbättring i lönevilkoren, skulle verka till en alltför stor rubbning i den föreliggande lönestaten, och att detta följaktligen, då ärendet blir föremål för gemensam votering, kommer att inverka på Första Kammarrens beslut.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes den voteringsproposition, som föreslagits i den nu föredragna punkten.

Punkten 2.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

Vid föredragning af statsutskottets nästlidne dag bordlagda memorial n:o 83, med förslag till voteringsproposition för gemensam omröstning i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande utskottets utlåtande n:o 58 angående väckta förslag om afsättning till arbetareförsäkringsfonden, godkändes den föreslagna voteringspropositionen.

Föredrogos men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets sistlidne dag bordlagda utlåtanden n:is 84 och 85.

Vid föredragning af statsutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 86, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträf-

fande Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag till Göteborgs befästade åt sjösidan och öfre Norrlands fasta försvar, bifölls hvad utskottet i memorialet hemställt, och godkändes den deri föreslagna voteringspropositionen.

Vid föredragning af sammansatta stats- och bankoutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 14, angående anvisande af ersättning till utskottets sekreterare, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs och lades till handlingarna bevillningsutskottets nästlidne dag bordlagda memorial n:o 20, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 17 § i det förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, som af utskottet i dess betänkande n:o 19 blifvit framlagdt.

Föredrogs och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets sistlidne dag bordlagda memorial n:o 21, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa delar af utskottets betänkande n:o 19 angående allmänna bevillningen.

Punkten 1.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

Punkterna 2—4.

Lades till handlingarna.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bankoutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 13.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelser till Konungen:

n:o 88, i anledning af väckt motion om ändring i lagarne om

aktiebolag och om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895;

n:o 89, i anledning af väckta motioner med förslag till förordning angående köttbesigtning- och slagttvång m. m.;

n:o 90, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 15 kap. 24 § strafflagen;

n:o 91, i anledning af väckt motion om föreskrift att aga eller annat kroppsstraff skall exequeras under lämplig offentlig kontroll;

n:o 92, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877; samt

n:o 93, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af § 4 i lagen den 24 maj 1895 angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmagtens ställande på krigsfot.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,57 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Onsdagen den 12 maj, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 5 innevarande månad.

Anmäldes och berömlades bevillningsutskottets memorial n:o 23, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 31 § i det förslag till förordning angående bevilning af fast egendom samt af inkomst, som af utskottet i dess betänkande n:o 19 blifvit framlagdt.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse n:o 94, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om ändring af § 4 i kongl. förordningen angående bevilningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter den 2 december 1892.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelser till Konungen:

n:o 71, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. hof- och slottsstaterna;

n:o 72, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

n:o 73, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, omfattande anslagen till utrikesdepartementet; och

n:o 75, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, omfattande anslagen till sjöförsvaret.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 66, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, i anledning af Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning och utau afseende å det af herr Ljungberg i ämnet gjorda yrkande, för inrättande af en ny extra ordinarie professur inom juridiska fakulteten i Upsala beviljar ett årligt anslag af 4,000 kronor, att till innehafvaren af

nämnda tjenst utgå med 3,000 kronor såsom lön och 1,000 kronor såsom tjenstgöringspenningar, med rätt för bemälda lärare att efter fem års väl vitsordad tjenstgöring erhålla ett ålderstillägg å lönen af 500 kronor, att utgå af åttonde hufvudtitelns förslagsanlag: ålders-tillägg, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att, i enlighet med herr Ljungbergs ofvan omförmälda yrkande, icke bifalla Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 108;

Nej — 27.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollstrag, n:o 334, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 73 ja och 147 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 181 ja och 174 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anstäldes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 66, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill att Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning på det sätt bifalles, att Riksdagen för anordnande vid folkskolelärareseminarierna i Upsala och Lund af särskilda läro- och öfningskurser med syfte att förbereda de blifvande presterna dels för den handläggning af folkskolans angelägenheter, som tillkommer ordförande i skolråd och å kyrkostämman, dels för den lokala uppsigt öfver folkskoleväsendet, som åligger presterskapet enligt § 63 i gällande folkskolestadga, på extra stat för år 1898 beviljar ett anslag af 5,000 kronor; dock med villkor att den föreslagna anordningen ej må medföra någon förändring i nu gällande bestämmelser beträffande kompetens att söka och erhålla folkskolelärare-tjenst, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit afslå Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 88;

Nej — 43.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 335, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 57 ja och 163 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 145 ja och 206 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 81, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att högsta arfvodet till stationskarl skall utgöra 660 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att högsta arfvodet till stationskarl skall utgöra 780 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 83;

Nej — 53.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 336, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 97 ja och 124 nej samt att båda kamrarnes sam-

manräknade röster befunnits utgöra 180 ja och 177 nej hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 81, puukten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att högsta arfvodet till banvakt skall utgöra 600 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att högsta arfvodet till banvakt skall utgöra 660 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 67;

Nej — 66.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 337, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 94 ja och 129 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 161 ja och 195 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 82 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, i enlighet med Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, å allmänna indragningsstaten beviljar extra ordinarie professorn i matematik vid universitetet i Upsala Göran Dillner en årlig pension af 3,500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken han från sin tjenst afgår, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 109;

Nej — 23.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 338, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 96 ja och 125 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 205 ja och 148 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 83 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, med afslag å herr A. Hedins m. fl. motion, men med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, beslutar, att i riksstaten för år 1898 skall till arbetareförsäkringsfonden afsättas ett belopp af 1,400,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, med föranledande af Kongl. Maj:ts proposition och herr A. Hedins m. fl. i ämnet väckta motion beslutat, att i riksstaten för år 1898 skall till arbetareförsäkringsfonden afsättas 3,000,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 124;

Nej — 12.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 339, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 92 ja och 132 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 216 ja och 144 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 21 punkten 1 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller bevillningsutskottets af Första Kammaren godkända hemställan, att 4 § i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst skall erhålla följande lydelse:

»Fastighetsbevillning erlægges *icke* af:

a) staten;
b) akademier, vetenskapliga samfund, allmänna undervisningsverk och barmhertighetsinrättningar: för dem tillhöriga allmänna platser tomter och byggnader;

kommuner och andra menigheter: för dem tillhöriga, inom deras eget område belägna allmänna platser, tomter och byggnader;

regementen och officerscorpser: för deras vid mötesplatser till begagnande under mötena uppförda byggnader; samt

enskilda personer eller samfund: för dem tillhöriga kyrkor och bönehus;

allt dock endast så framt nu omförmälda allmänna platser, tomter, byggnader, kyrkor och bönehus icke lemna egaren någon inkomst; börande i motsatt fall fastighetsbevillning utgöras för så stor del af fastighetens taxeringsvärde, som enligt den i instruktionen för taxeringsmyndigheterna bestämda grund motsvarar inkomstbeloppet; och

c) egare af kanal, jernväg och annan farväg eller farled samt flottled: för den mark, som af anläggningen upptages, äfvensom för sjelfva kanal- och vägbyggnaden, hvarunder jemväl inbegripes de för anläggningens begagnande erforderliga stationshus, verkstäder och andra byggnader», röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i öfverensstämmelse med Andra Kamrarnes mening, beslutit, att ifrågavarande paragraf skall lyda sålunda:

»Fastighetsbevillning erlægges *icke* af

- a) staten;
- b) akademier, vetenskapliga samfund, allmänna undervisningsverk och barmhertighetsinrättningar: för dem tillhöriga allmänna platser, tomter och byggnader;
kommuner och andra menigheter: för dem tillhöriga, inom deras eget område belägna allmänna platser, tomter och byggnader;
regementen och officerscorpser: för deras vid mötesplatser till begagnande under mötena uppförda byggnader; samt
enskilda personer eller samfund: för dem tillhöriga kyrkor och bönehus;
allt dock endast så framt nu omförmälda allmänna platser, tomter, byggnader, kyrkor och bönehus icke lemna egaren någon inkomst; börande i motsatt fall fastighetsbevilning utgöras för så stor del af fastighetens taxeringsvärde, som enligt den i instruktionen för taxeringsmyndigheterna bestämda grund motsvarar inkomstbeloppet; och
- c) egare af kanal, jernväg och annan farväg eller farled samt flottled: för den mark, som af anläggningen upptages, äfvensom för sjelfva kanal- och vägbyggnaden, hvarunder jemväl inbegripas de för anläggningens begagnande erforderliga stationshus, verkstäder och andra byggnader;
- d) innehafvare af lägenhet med tillhörande åbyggnad, då lägenhetens hufvudsakliga värde utgöres af åbyggnaden och ej öfverstiger 500 kronor, derest lägenhetens innehafvare ej eljest erlägger bevilning af fast egendom eller inkomst eller hans inkomster, deri inbegripet det hyresvärde, åbyggnaden kan ega, uppgå till 500 kronor.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 66;

Nej — 61.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 340, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 47 ja och 172 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 113 ja och 233 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Herr Cavalli erhöll på begäran ordet och yttrade:

Det kan icke falla mig in att göra någon anmärkning emot utgången af denna votering, men jag tror icke, att det kan vara olämpligt att innebörden af det nu fattade beslutet påvisas. Riksdagen har nu beslutat, att fastighetsbevilning icke skall erläggas, bland annat af

»innehafvare af lägenhet med tillhörande åbyggnad, då lägenhetens

hufvudsakliga värde utgöres af åbyggnaden och ej öfverstiger 500 kronor, derest lägenhetens innehafvare ej eljest erlärger bevillning af fast egendom eller inkomst eller hans inkomster, deri inbegripet det hyresvärde, åbyggnaden kan ega, uppgå till 500 kronor.»

Följden af detta beslut är den, att eu person, som har en stor inkomst och dessutom en liten fastighet, hvars värde understiger 500 kronor, slipper erlärger bevillning för fastigheten, men att den, som endast har en sådan liten fastighet, får erlärger bevillning för densamma. Detta har naturligtvis icke varit meningen, men är likväl innebörden af det i hast tillkomna yrkandet, som genom gemensam votering nu blifvit Riksdagens beslut.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets memorial n:o 24, i anledning af återremiss af punkten 2:o) i utskottets memorial n:o 21 angående kamrarnes skiljaktiga beslut rörande allmänna bevillningen.

Föredrogos men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran konstitutionsutskottets under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 10 äfvensom bevillningsutskottets samma dag bordlagda betänkande n:o 22.

Vid föredragning af särskilda utskottets nästlidne dag bordlagda memorial n:o 4, angående aföning åt utskottets sekreterare och vaktbetjening, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 10 och 11 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 84, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster.

Punkten 1.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2.

Lades till handlingarna.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 10 och 11 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 85, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående rätt för Kongl. Maj:t att för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark disponera

köpeskillingarna för vissa kronoegendomar, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af bankoutskottets den 10 och 11 innevarande maj bordlagda memorial n:o 13, i fråga om aflöningsstaterna vid riksbankens kontor i Linköping och Mariestad, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag

- dels till Riksdagens skrifvelse, n:o 95, till Konungen, angående val af suppleant för justitieombudsmannen,
- dels till Riksdagens förordnande, n:o 96, för assessorn G. Ribbing att vara Riksdagens justitieombudsmans suppleant,
- dels ock till paragrafer i riksdagsbeslutet :
 - n:o 30, angående stämpelafgiften,
 - n:o 31, angående upphäfvande af förbudet mot införsel af bränvin till lappmarkerna,
 - n:o 32, angående beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende,
 - n:o 33, angående ändrad lydelse af 10 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875,
 - n:o 34, angående beräkning i vissa fall af tid, som afses i förordningen angående patent m. m.,
 - n:o 35, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjord framställning angående lönerreglering för lärare vid småskolor m. m.,
 - n:o 36, i anledning af Kongl. Maj:ts framställning med förslag till förordning angående skyddskoppypningen i riket m. m.,
 - n:o 37, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar med afseende å delning af Hernösands stift m. m., samt
 - n:o 38, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vapenöfning för utrönande af härens krigsberedskap m. m.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Hasselrot* under tio dagar från och med den 14 i denna månad.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

Herr vice talmannen, som öfvertagit ledningen af kammarens förhandlingar, tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 8 på aftonen.

Kammaren åtskildes kl. 1,09 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Onsdagen den 12 maj e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.; och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets betänkande n:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge.

Justerades ytterligare ett protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att de ärenden, som under dagen bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 8,05 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Torsdagen den 13 maj, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 6 i denna månad.

Tillkännagafs, att Kongl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla Riksdagens samtliga ledamöter att fredagen den 14 i denna månad klockan elfva förmiddagen infinna sig på rikssalen för att inhemta Kongl. Maj:ts svar å Riksdagens skrifvelse den 10 innevarande maj angående af Riksdagen beslutade ändringar i rikets grundlagar.

Föredrogos och lades till handlingarna bevillningsutskottets nedan nämnda under gårdagen bordlagda memorial:

n:o 23, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 31 § i det förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, som af utskottet i dess betänkande n:o 19 blifvit framlagdt; och

n:o 24, i anledning af återremiss af punkten 2:o) i utskottets memorial n:o 21 angående kamrarnes skiljaktiga beslut rörande allmänna bevillningen.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bevillningsutskottets nästlidne dag bordlagda betänkande n:o 25.

Föredrogs å nyo konstitutionsutskottets den 11 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 10, i anledning af väckta motioner dels om bestämmande af en gemensam dag för val af riksdagsmän i Andra Kammaren, dels ock om vissa ändringar i riksdagsordningens bestämmelser i fråga om val till Andra Kammaren.

(Om bestämmande af en gemensam dag för val af riksdagsmän Andra Kammaren m. m.)

Herr Unger: Med afseende på sättet för föredragningen af nu förevarande konstitutionsutskottsutlåtande tager jag mig friheten hem-

Om bestämmande af gemensam dag för val af riksdagsmän i Andra Kammaren m. m.

ställa, att punkterna 1:o), 2:o), 3:o), 4:o) och 6:o) måtte i ett sammanhang föredragas.

Denna hemställan bifölls.

Punkterna 1—4 och 6.

(Forts.)

Herr Dickson: Det synes mig som om giltiga skäl icke föreläge för bifall till utskottets hemställan i punkten 1:o) eller angående den gemensamma valdagen. För detsamma anföres af utskottet, att förslaget skulle hafva två verkningar, nemligen dels att deltagandet i valen skulle blifva allmänna, dels att valagitationen skulle blifva mindre. Huru frånvaron af valagitation skulle kunna framkalla ett lifligare deltagande i valen, synes mig besynnerligt, ty agitationens syfte är ju att framkalla ett lifligt deltagande, och har den icke ett sådant syfte, måste den vara betydelselös. Jag tror att deltagandet i de allmänna valen för öfrigt är ganska tillfredsställande. Det kan väl hända, att vid ett eller annat tillfälle icke så många röster afgifvas, men det beror kanske derpå, att man inom valkretsen är enig om, hvem man vill välja till representant, och man finner det då icke af intresse att afgifva sin röst. Förhållandet kommer att blifva lika, om man har en gemensam valdag eller om man väljer såsom hittills. Det kan ju också inträffa, att deltagandet icke är så stort, emedan de kandidater som uppträda representera samma åsichter, och således valet blott blir en person- eller orsfråga, som icke kan väcka så stort intresse. Jag tror icke heller, att agitationen blir mindre, om en gemensam valdag fastställes till slutet af september, ty efter riksdagens afslutande hafva agitatorerna hela sommaren och äfven september månad på sig, och det är tillräckligt lång tid för att en agitator skall kunna genomresa hela Sverige. Om jag således icke finner, att de skäl, som äro anförda för en gemensam valdag, äro atsevärda, finner jag deremot allvarliga olägenheter vara förknippade med denna dags bestämmande till slutet af september. Landstingen hafva då i regel sammanträdt, ty det är ett sällsynt undantag, att något landsting icke redan då afslutat sina förhandlingar. Emellertid är det icke ovanligt, att till ledamöter i Andra Kammaren väljas ledamöter i Första Kammaren, och under sådana förhållanden skulle eu första kammarledamöters inval i Andra Kammaren medföra nödvändigheten af att sammankalla ett extra landsting, hvilket medför betydliga kostnader och hvilket jag icke anser vara önskvärdt. En annan olägenhet är förknippad med de besvär, som möjligen anföras. Jag anser det mycket fördelaktigt, att besvär öfver riksdagsdagsmannaval få anföras i administrativ väg, och att icke vid valet möjligen förelupna felaktigheter skola såsom i utlandet pröfvas af kammaren, der då majoriteten företager pröfningen i ett visst syfte, att ogilla så många af minoritetens mandat som möjligt. Man kan naturligtvis icke komma ifrån, att talrika besvär komma att anföras, och skola då dessa först gå till Kongl. Maj:ts befallningshafvande och se-

dan till Kongl. Maj:t, så kommer med iakttagande af besvärstid, föredragningstid, expeditionstid m. m. en tidrymd af tre månader att förflyta, och har då fullmagten, såsom ju alltid skall ske på landet, utfärdats fjorton dagar efter valet, föreligger det förhållande, att ungefär samtidigt med Riksdagens sammanträdande kunna i bästa fall besvären vara afgjorda. Föränleda då dessa till ett nytt val, är det ju omöjligt att få detta nya val afslutadt före Riksdagens sammanträde. Detta förefaller mig vara en väsentligt olägenhet. Jag tror det därför vara bättre, såsom nu sker, när valen ske efter hand och besvären pröfvas efter hand. Då äro de i regel färdiga, när Riksdagen sammanträder. Jag tror äfven att de valmyndigheter, som utsätta valdag, välja den för hvarje ort lämpligaste tiden. För min del hemställer jag således om afslag på utskottets hemställan i 1:o punkten.

Om bestämmande af en gemensam dag för val af riksdagsmän i Andra Kamraren m. m.

(Forts.)

Herr Blomberg: Då utskottet här framställt förslag till ändring i dessa paragrafer, har detta i första rummet föränledts af den väckta motionen, men äfven deraf att framställningar i denna riktning flere gånger blifvit gjorda och jemväl i Riksdagens kamrar med välvilja upptagits, ehuru man icke kunnat blifva ense, om valdagen skulle vara gemensam för hela riket eller om, med åtskiljande af städerna för sig och landsbygden för sig, tvenne valdagar skulle bestämmas. Derför har utskottet ansett sig böra, då detta önskemål så många gånger framstälts och då efter utskottets mening inga betydande skäl kunnat deremot anföras, för Riksdagen framlägga ett förslag i den sålunda angifna riktningen. Det är gifvet, att med en ändring af denna art måste följa åtskilliga svårigheter, lika väl som de svårigheter äro många och stora, som följa af det nuvarande systemet. Likaså är det gifvet, att det blir en ganska kinkig sak att bestämma sig för en viss dag, ty en dag, som i flera hänseenden är lämplig, kan dock befinnas i något afseende mindre lämplig.

Frågan ställer sig naturligtvis så, att man gerna vill få valdagen förlagd till den tidpunkt på året, då valmanscorpserna i de respektive valkretsarna kunna anses vara något så när talrikt församlade. Och särskildt med hänsyn till de större städerna har det ansetts nödvändigt att på grund häraf förlägga valdagen långt in i september. Man kunde icke stanna vid midten af denna månad, ty då försiggå i allmänhet landstingens sammanträden, och man har med fog ansett mindre lämpligt att bestämma valdagen till den tid, under hvilken landsting pågå. Derför har man stannat vid den sista lördagen i september, som borde vara lämplig ej blott för städerna utan äfven för landsbygden, hvars befolkning då, öfver hufvud taget, torde hafva större ledighet att utföra detta viktiga värf på en bestämd dag.

Det har äfven såsom en fördel af en viss gemensam valdags bestämmande påpekats, att man derigenom skulle kunna i någon mån förringa agitationens utsträckning. Man har ingalunda tänkt sig härmed kunna taga bort all agitation, men man har ansett olämpligt, att

Om bestämda hela folket blir af agitatorer i riksdagsmannavalnsyfte upptaget under loppet af 2 à 3 månader. Genom att riksdagsmannavalen utsträckas gemensam dag för val af öfver hela denna tid blir nemligen hela folkstämningen i viss mån riksdagsmän i febril alltifrån det första till det sista valet. Det är således icke fråga Andra Kam- om agitationen inom de särskilda valkretsarne för sig, ty den kan na- maren m. m. turligtvis lika väl bedrivas, om en bestämd valdag finnes eller om valen utsträckas öfver hela den tid, som nu är medgifven. Men man har åsyftat att förringa verkan och betydelsen af en från vissa centralpunkter bedrifven yrkesmessig agitation, som tager hand om hela rikets valsystem. Denna kan, enligt min åsigt, icke på samma sätt bedrivas, om man bestämmer en viss valdag eller en kortare tid, under hvilken valen skola hållas. Det är nemligen icke möjligt för en sådan central valkomité att då bedriva agitationen på samma kraftiga och hänsynslösa sätt; och den press, som står till dess förfogande, förmår icke att till den bestämda valdagen på det sätt uppagera hvarje valkrets, som den kan, om valen äro fördelade på temligen skilda tider, och arbetet således kan fördelas på de olika valen allt eftersom dessa särskildt göras till föremål för agitation. Detta är syftmålet med utskottets uttalande i denna punkt, och således kan detta mycket väl stå i öfverensstämmelse med utskottets yttrande om, att valen på en dylik gemensam valdag, som blifvit genom grundlagen anvisad åt folket, för att detta då må hafva sitt intresse hufvudsakligen rigtadt på valet, äfven böra blifva talrikare besökta än nu ofta nog är fallet.

(Forts.)

Såsom en anmärkning har också framhållits, att den gemensamma valdagen blifvit utsatt efter landstingen. Denna betänklighet framhölls också i utskottet, men man ansåg, att den var af ganska ringa betydelse. Ty sådana fall, som nyss omnämndes, kunna lika väl inträffa under nuvarande förhållanden som om valdagen är gemensam. För öfrigt torde man icke kunna uppvisa så synnerligen många fall, då ledamöter af Första Kammaren blifvit valda till Andra Kammaren, att det bör hafva någon egentlig inverkan på frågan.

Viktigare är den sista anmärkningen, som den föregående ärade talaren gjorde, nemligen angående besvären. Om alla valen skulle sättas till den sista lördagen i september, skulle visserligen handläggningen af besvären egentligen komma att i högsta domstolen ega rum under årets senare del. Men jag tror icke, att det är riktigt att, såsom den föregående talaren gjorde, påstå, att detta på något sätt innebär hinder för att besvären skola kunna vara afgjorda och valresultatet klart före Riksdagens sammanträdande. Vi hafva nemligen i det fallet åtskillig erfarenhet från den förflutna tiden. I Stockholm — likasom i en eller annan stad för öfrigt — plägar man välja i den yttersta tiden af september, ofta nog å den sista möjliga dagen, men det har ändock icke mött något hinder att få besvären till vederbörlig tid afgjorda. För öfrigt kan säkerligen, just därför att besvären komma in ungefär samtidigt, högsta domstolen genom besvärens hand-

läggande i ett sammanhang få sitt arbete med dem underlättadt. Jag tror därför, att man icke heller vid denna anmärkning bör fästa så stort afseende.

Jag tillåter mig på dessa skäl yrka bifall till utskottets förslag.

Herr vice talmannen: Jag är icke någon absolut motståndare mot bestämmandet af en gemensam valdag för hela riket, ehuru jag tror, att det är ganska svårt att i detta fall kunna ena meningarne. Men hvad jag bestämdt är emot, är, att valdagen, på sätt konstitutionsutskottet här föreslagit, bestämmas till den sista lördagen i september månad. Jag delar de betänkligheter, som i detta hänseende blifvit uttalade af representanten från Malmö stad. Jag anser det vara i högsta grad önskligt, för att icke säga nödvändigt, att dessa val till Andra Kammaren åtminstone på landsbygden ske innan landstingen sammanträda. Här finnas nemligen många, många exempel på, att, sedan personer fallit igenom vid val till Andra Kammaren på landsbygden, landsting sedan funnit skäl att insätta dem i Första Kammaren. Jag skulle kunna uppräknat många dylika exempel, och speciellt det minnesvärda året 1887 inträffade det i icke så ringa utsträckning. Genom den bestämmelsen, att äfven elektorsvalen skulle ske på sista lördagen i september, skulle det inträffa, att valen inom de valkretsar, som begagna medelbart valsätt, icke skulle ega rum förr än i midten af oktober, och till följd deraf skulle kunna inträffa, på sätt den förste talaren nämnde, att besvären icke kunna hinna afgöras, innan Riksdagen sammanträdde. Vi skulle då få bevittna samma uppbyggliga skådespel, som vi hade just vid majriksdagen år 1887, då det till och med inträffade, att besvären icke hunno afgöras förr än Riksdagen slutat.

Beträffande de öfriga ändringarna, som utskottet föreslagit, är det blott två, som jag anser vara af betydelse, nemligen att protokollerna böra affattas i enlighet med formulär, som af Kongl. Maj:t fastställas, och att valsedlarna skola förvaras. Dessa ändringar hafva ju en vigt, hvars betydelse jag icke vill underkänna. Deremot anser jag, att den ändring som förekommer i 16 §: »derest af de röstberättigade så beslutas» i stället för den nuvarande lydelsen: »derest flertalet af de röstberättigade så beslutar», är fullkomligt onödig, ty meningens med § förklaras alldeles tillräckligt genom de efterföljande orden: »efter thy, som de flesta afgifna rösterna varit för bifall eller afslag». Denna ändring anser jag vara fullkomligt onödig, och, om det under det sista året har på något ställe uppstått meningsskiljakthet eller tvetydighet i fråga om uppfattningen, så har under de föregående tjugonio åren icke någon tvetydighet i detta fall uppstått, ty om man läser paragrafen rätt och med öppna ögon, synes den mig vara alldeles klar i sin nuvarande form.

Under sådana förhållanden och när vi ännu hafva två riksdagar kvar att göra grundlagsförslag hvilande, samt dessutom utskottets upp-

Om bestämmande af en gemensam dag för val af riksdagsmän i Andra Kammararen m. m.
(Forts.)

Om bestämmande af en gemensam dag för val af riksdagsmän i Andra Kammaren m. m. ställning förefaller mig både ovanlig och något besynnerlig, ber jag för min del att få förena mig med den talare, som yrkat afslag.

Herr Nyström, Carl: Herr Unger och jag äro reservanter, ehuru icke i de punkter, mot hvilka nu dels herr Dickson och dels herr vice talmannen vändt sig.

(Forts.)

När detta ärende behandlades af utskottet, uttalades naturligtvis der också de åsigter, som desse talare förfäktat, men utan att de från utskottets sida föranledde till någon annan utgång än den, som föreligger.

Herr Dickson har funnit motsägelse i utskottets uttalande å ena sidan att ett lifligare deltagande i valen vore önskvärdt och å andra sidan att valagitation så vidt möjligt borde förhindras. Dock torde häri ej ligga någon motsägelse. Ty i första punkten säges, att man önskar så många deltagare i valet som möjligt, på det att detsamma skall kunna blifva ett verkligt uttryck af den inom valkretsens rådande opinionen, under det att man med det senare uttrycket i afseende på agitation afsåg att så effektivt som möjligt inskränka de bemödanden, hvilka från håll *utanför valkretsens* göras för att influera på valkretsens beslut vid valet. Och att detta ingalunda är någon uppkonstruerad fara visar den senare tidens erfarenhet, såsom också herr Blomberg framhållit. Från många håll uppgifves ju, att tidt och ofta från mer och mindre organiserade agitationsföreningar försports inverkan *på* och *vid* sjelfva valet. Om nu dessa val hållas på en och samma dag, måste naturligtvis dessa bemödanden i betydlig mån motverkas. I utskottets yttrande ligger sålunda, såvidt jag kan finna, ingen motsägelse.

Hvad beträffar dagen för valet, blef den frågan skärskådad från så många håll och kanter, och så många förslag framställdes i detta afseende under förutsättning att det skulle vara en gemensam valdag, och saken pröfvades från synpunkter, hvilka i denna kammare mindre ofta förekomma, allt nog, det tycktes från alla dessa synpunkter framgå, att sista lördagen i september vore att anse såsom en synnerligen lämplig valdag. Att valdagen skulle komma *efter* landstingens sammanträden ansågs icke vara något fel; ty för utskottet var det betraktelsesättet ej främmande, att det kunde vara ganska förmånligt, om de ansedde och inflytelserike män, som sitta i landstinget, finge tillfälle att uuder deras sammanvaro något öfverlägga om de kommande valen. Det trodde man ej skulle kunna annat än vara till fördel för valens utgång. Och det anser äfven jag för min del vara en sak af väsentlig betydelse. När landstingsmännen sammanträda, slår det ej fel, att de vid sina privata öfverläggningar komma att samsätta sig med de förestående valen, och det kan ej heller vara annat än förmånligt.

Man har sagt, att det med hänsyn till de byten, som kunna ega rum emellan Första och Andra Kammaren, vore ofördelaktigt att valen till Andra Kammaren komme efter landstingens sammanträden, men det

kan ju lika väl inträffa att de, som varit på förslag till Första Kam-
maren uppställas såsom kandidater vid det senare inträffande Andra-
kammarsvalet, så att svårigheterna i den vägen kunna qvitta med
hvarandra.

Hvad frågan om besvären beträffar har jag härom icke något att
tillägga till hvad herr Blomberg i detta afseende redan anført.

*Om bestäm-
mande af en
gemensam dag
för val af
riksdagsmän i
Andra Kam-
maren m. m.*

(Forts.)

Herr Rudebeck: På sätt utskottet framhållit har vid åtskil-
liga tillfällen under en lång tid uttalats önskvärdheten af en gemen-
sam valdag, och för min del kan jag ej annat än på det lifligaste in-
stämna i denna önskan, enär enligt mitt förmenande eu bestämmelse
derom skulle medföra högst afsevärda fördelar. De olägenheter, hvilka
förslagets motståndare förmena skulle blifva en följd af en gemensam
valdag, kan jag ej tillmäta den betydelse, som särskildt af den förste
talaren gifvits deråt. Det ligger ock enligt min uppfattning en icke
obetydlig öfverdrift i hans framställning om de många svårigheter och
besvär, som skulle uppstå med hänsyn till den föreslagna tiden för
valdagen. Äfven med nu gällande bestämmelser är ej något hinder
för att utsätta valdagen lika sent som här föreslagits, hvadan alltså
redan nu samma svårigheter som denne talare för framtiden befarade
kunna uppkomma. Men jag vill få särskildt uppmärksamma, att ge-
nom de öfriga förändringar, som utskottet föreslagit angående förfä-
randet vid val af riksdagsmän i Andra Kammaren, de oftast förekom-
mande anledningarna till klagan öfver dylika val varda i afsevärd mån
afvägsnade. Enligt hvad erfarenheten visar, bero dessa klagomål till
väsentlig del på ofullständighet eller felaktighet i de valprotokoll, som
inkomma från kommunalordförandena. Detta afhjelpes, om ej helt och
hållet, så dock sannolikt högst betydligt genom det synnerligen goda
förslaget, att dessa ordförande erhålla formulär, efter hvilka valpro-
tokollerna skola affattas. Dessutom ligger det i sakens natur, att
dessa klagomål i allt fall med ökad erfarenhet hos kommunalordfö-
randena skola fortfarande allt mer och mer aftaga, och i olikhet med
den förste talaren finner jag för min del det snarare vara eu fördel
än en olägenhet, att samtliga klagomål i dessa frågor komma att af
öfverdomstolen samtidigt prövas.

Emot den nästföregående talarens erinran derom, att det skulle
vara olägenheter förenade dermed att valen till Första Kammaren inom
landstingen egde rum före valen till Andra Kammaren, kan sägas, att
olägenheter likaväl kunna uppkomma, om dessa val ske i annan ord-
ning i förhållande till hvarandra, enär, om dylika olägenheter uppstå,
det beror på särskilda förhållanden.

Beträffande sjelfva den föreslagna dagen för valet, medgifver jag
visserligen, att jag skulle önska en annan dag i september, hvilken
vore mera lämplig än den nu föreslagna. Men härutinnan äro mening-
garne så ofantligt delade, och jag anser i allt fall, att den subjektiva
uppfattningen och de lokala förhållandenas betingelser dervidlag böra

Om bestämmande af en gemensam dag för val af riksdagsmän i Andra Kam-maren m. m.
(Forts.)

vika för det verkligen afsevärda önskningsmålet att erhålla en gemensam valdag. När en tid förgått och allmänheten blifvit förtrogen med stadgandet om en gemensam valdag för val till riksdagsmän till Andra Kammaren, varda så småningom såväl de lokala som de andra förhållandena af sig sjelf ordnade, så att de möjligen i början uppkommande olägenheterna utjemnas, och i allt fall är det endast hvar 3:dje år, som dessa val i regeln förekomma.

Att nu endast af skäl med ringa betydelse uppgifva önskemålet om en gemensam valdag kan jag för min del ej finna riktigt. Jag har länge ansett, att det skulle vara till stor nytta att få en sådan gemensam valdag och att det ej bör öfverlemnas åt de särskilda valförrättarne att bestämma dagen. Det finnes nu ej ens bestämmelse derom att valförrättarne böra utsätta valet till ungefär samma dag de år sådant val skall ske, utan det ligger i valförrättarens skön att härom bestämma sjelf helt och hållet. Derigenom kan olägenhet väl-las valmännen och, såsom erfarenheten ock visar, uppkomma icke ringa obehag. Då inom en valkrets olika uppfattningar göra sig gäl-lande om den lämpligaste tiden för valet och hvardera meningens an-hängare tillmåter tidpunkten härutinnan stor betydelse, kommer lätt valförrättarens bestämmande härom att framkalla missnöje.

Äfven ur denna synpunkt skulle ett stadgande om en viss valdag vara fördelaktigt.

Om ett dylikt stadgandes betydelse till motverkande af valagita-tion är jag af samma mening som den, herr Blomberg framhållit.

På dessa nu angifna skäl hemställer jag om bifall till utskottets förslag.

Herr Alin: Till de skäl, som af den föregående talaren anförts för bestämmelsen om en gemensam valdag, ber jag att, med hänsyn till hvad herr Dickson yttrat i fråga om att besvärstiden skulle blifva alltför inskränkt, få framhålla, huruledes man, då det gäller en sådan sak som denna, väl icke bör taga väsentlig hänsyn till hvad som måste räknas som en abnormitet, nemligen att valen icke skola förrättas enligt gällande föreskrifter och därför blifva öfverklagade. Man bör väl för öfrigt tänka sig saken så, att i samma mån tillämpningen af Riksdagsordningens valbestämmelser fortgår och man vänjer sig vid att iakttaga deri stadgade former, skola besvären komma att allt mer och mer aftaga eller i följd af meddelade prejudikat blifva lättare att afgöra.

Om man godkänner åsigten om lämpligheten af en gemensam valdag, uppstår naturligtvis frågan att bestämma sig för hvilken dag härtill bör utses, och det är tydligt att det skall medföra stora svårigheter att förena alla åsikter och intressen, då det gäller att bestämma en gemensam dag för ett så långsträckt land som vårt. Derför har också, bland andra tankar i denna sak, äfven framkastats den, att man borde bestämma ett par, tre olika dagar, af hvilka veder-

börande skulle ega att, med hänsyn till olika förhållanden, välja den ena eller den andra. Man skulle i hvarje fall ändå vinna en koncentration, som nu saknas.

Man skulle också kunna tänka sig fixerandet af en särskild dag för landsbygden och en för städerna. Ett sådant förslag var före år 1884, antogs då såsom hvilande utan ett ords diskussion i någondera kammaren, antogs följande året i Första Kammaren utan diskussion och föll på endast några få röster i Andra Kammaren. Detta förslag innehöll, att valen skulle ske på landsbygden andra måndagen i juli, under det att hela september anslogs för städernas val. — Emellertid var man nu från Andra Kammarens sida inom utskottet icke benägen att försöka en dylik anordning, och då jag anser det vara viktigare att få en gemensam valdag än att bibehålla nuvarande bestämmelser, har det synts mig som om man i detta fall borde taga hänsyn till de betänkligheter, hvilka från Andra Kammarens sida uttalats. I afseende på hvilken dag man skulle välja, förekom äfven andra lördagen i september, men utskottet stannade slutligen vid det förslag, som nu framlagts, och detta oberoende af de betänkligheter, som gjorde sig gällande med hänsyn till det förhållande emellan valen till Första och Andra Kammaren, hvilket af herr vice talmannen berörts. Orsaken hvarför man bestämde sig för sista lördagen var den, att det ansågs för städerna vara af stor vikt, att valdagen icke sattes för tidigt. Jag tror således att, om man tager hänsyn till svårigheten eller rättare omöjligheten att bestämma en sådan dag så, att allas intressen blifva tillgodosedda, så innefattar utskottets förslag en anordning, som kan anses vara i väsentlig mån tillfredsställande.

Hvad föröfrigt angår det nu framlagda förslaget tror jag, att, utom hvad herr vice talmannen framhållit såsom enligt hans mening af betydelse, man äfven bör beakta den framställning, utskottet gör i tredje punkten, hvilken är föranledd af ett yrkande i herr Lindblads motion, enligt hvilket valförrättaren skulle ega att *infordra* felande valprotokoll. Detta har man ansett olämpligt, men i stället föreslagit en bestämmelse, som mer än de nuvarande bör vara egnad att förekomma, att valprotokollen icke inkomma till dagen för röstsammanräkningen.

Hvad angår bestämmelsen i 16 §, sådan den skulle lyda enligt sjuette punkten i utskottets hemställan, så är ju förhållandet det, att nu råder en bestämd motsägelse mellan de olika punkterna i paragrafen, en motsägelse som genom de utslag, som erhållits med anledning af klagomål vid senaste valen, visserligen får minskad betydelse, men som, då den uppenbarligen förefinnes, dock bör aflägnas; och detta kan lätteligen ske genom den af utskottet nu föreslagna förändring.

Hvad vidare angår den af herr vice talmannen gjorda anmärkningen emot uppställningen af utskottets betänkande, så vill jag medgifva, att den vid första påseendet kan tyckas vara något underlig;

Om bestämmande af en gemensam dag för val af riksdagsmän i Andra Kam-maren m. m.

(Forts.)

Om bestämmen den synes mig dock icke vara alltför svår att komma till rätta med, och för öfrigt har denna uppställning varit alldeles nödvändig för att kamrarne skola hafva nödig frihet vid sina beslut om de olika ändringsförslagen och icke vara så bundna af förslagens affattning, att de t. ex. måste förkasta *allt*, oaktadt det endast är en af de föreslagna ändringarna som de ogilla. Det kan ju hända, att man icke är nöjd med förslaget om gemensam valdag, men godkänner förslaget i öfrigt, och då har man ju tillfälle att med hänsyn härtill fatta sitt beslut.

Jag anhåller att få förena mig i yrkandet om, att förslaget i dess olika punkter måtte antagas hvilande till grundlagsenlig behandling.

Herr Dickson: Då jag första gången yttrade mig, yrkade jag endast afslag å punkt 1:o. Men då herr vice talmannen nu yrkat afslag å betänkandet i dess helhet, och jag finner hans åsigt riktig, att kammaren bör i afseende äfven å öfriga punkter få tänka något mera på dem, så ber jag att med frångående af mitt förra yrkande få instämma med herr vice talmaunen.

Då jag nu har ordet, så ber jag att i korthet få bemöta hvad som anförts för förslaget. Alla finna, att det är svårt att bestämma en gemensam valdag, och deraf vill jag draga den slutsatsen, att det är bäst att öfverlemnna åt valförrättaren att härom besluta med afseende på förhållandena inom olika orter. Jag vidhåller vidare, att det är olämpligt, att valen till Första Kammaren förrättas efter det valen till Andra Kammaren egt rum, och hvad som sagts häremot har icke kunnat rubba min öfvertygelse. Hvad frågan om besvär beträffar, tror jag icke, att besväransledningar komma att saknas; ty äfven om hvilka förtydliganden som helst ske, så finnes det dock alltid folk, som missförstår bestämmelserna. Ju mera partierna komma att stå bestämdt emot hvarandra, desto starkare blifva önskningarne att få ett val upphäfdt, och derigenom framkallas besvär. Det nämndes af en talare, att det gått temligen fort att få besvärerna öfver stockholmsvalet afgjorda, ehuru detta val hölls först inne i september. Men detta är lätt förklarligt: i Stockholm är det endast en eller två kyrkor, i hvilka kungörelsen skall uppläsas, men på landet är det en hel mängd kyrkor, hvilket gör, att uppläsandet drager en betydligt längre tid. Härtill kommer, att rösterna på landet hopräknas först 14 dagar efter valdagen, hvilket ju ytterligare förlänger tiden för valet. Jag skall be att få visa, huru det skulle komma att taga sig ut enligt de föreslagna bestämmelserna: besvärstid 8 dagar, tid för ingifvande af förklaringar till Konungens befallningshafvande 14 dagar, tid för beslutande af utslag 1 dag samt, i händelse det blir ändring, kungörande i kyrkorna 14 dagar; skall det sedan anföras besvär hos Konungen, så är besvärstid 8 dagar, tid för förklaringar 14 dagar, för handlingarnes insändande 1 dag samt för föredragning och expedition ungefär 14 dagar. Vi hafva då 74 dagar och har det då åtgått 14 dagar, innan beslut hunnit afkunnas af valförrättaren, så äro vi i det

närmaste uppe i tre månader. Då återstår att kungöra och förrätta det nya valet, hvilket sålunda äfven under gynsamma förhållanden icke kan medhinnas före Riksdagens sammanträde.

Jag tror, att det är bäst, att Riksdagen får tänka på saken till ett annat år, och ber således att få instämma i vice talmannens yrkande.

Om bestämmande af en gemensam dag för val af riksdagsmän i Andra Kammaren m. m.

(Forts.)

Herr Alin: Den siste ärade talaren har egentligen koncentrerat sina anmärkningar mot förslaget på den gemensamma valdagen, och med hänsyn till obenägenheten för införandet af en bestämmelse derom yrkar han afslag å hela förslaget. I följd deraf ber jag att ytterligare få fästa uppmärksamheten på, att förslaget är så uppstådt, att man kan förkasta förslaget om gemensam valdag, men ändock antaga de öfriga förändringar, som utskottet ansett sig böra föreslå. — Jag vill tillägga till hvad jag nyss yttrade, att, om man också icke anser, att dessa ändringar äro en mycket riksviktig sak, så hafva de dock sin vikt, tror jag, för att reglera förhållanden, som behöfva regleras; och vid sådant förhållande föreställer jag mig, att det skulle vara riktigt att gå till mötes den önskan om nu ifrågavarande förändringar, som från Andra Kammarens sida upprepade gånger blifvit framstald i form af motioner eller på annat sätt.

För att nu kammaren må kunna handla fritt med hänsyn till huruvida den anser att det ena eller andra ändringsförslaget bör antagas eller förkastas, anhåller jag om särskild proposition på hvarje särskild punkt i utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att, i enlighet med derunder gjord begäran, propositioner komme att framställas särskildt för sig i afseende å de vid en och hvar af de nu ifrågavarande punkterna 1, 2, 3, 4 och 6 förekomna yrkanden. Beträffande punkten 1 hade yrkats, dels att kammaren skulle bifalla hvad utskottet hemstält, dels ock att utskottets hemställan skulle afslås.

Derefter gjorde herr talmannen propositioner jemlikt dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad konstitutionsutskottet hemstält i punkten 1 af sitt utlåtande n:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Torsdagen den 13 Maj.

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 50;

Nej — 37.

Vid derefter beträffande hvar och en af punkterna 2, 3, 4 och 6 gjorda propositioner bifölls hvad utskottet hemställt.

Punkten 5.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 11 och 12 innevarande månad bordlagda betänkande n:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften, biföll kammaren hvad utskottet i detta betänkande hemställt.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets betänkande n:o 26, angående beräkning af vissa bevillningar för år 1898.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Herr talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdet fortsättande kl. 7,30 på aftonen.

Herr talmannen yttrade, att enligt träffad öfverenskommelse samling af kammarens ledamöter för högtidlighållande af grundstenens inmurande i det under byggnad varande nya riksdagshuset komme att ske å Helgeandsholmen kl. 2,45 e. m.

Kammaren åtskildes kl. 12,20 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Torsdagen den 13 maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7,30 e. m.; och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Anmälades och bordlades bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 27, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition rörande deklaration med Frankrike angående ordnande af de förenade rikenas traktat-förhållanden med regentskapet Tunis; och

n:o 28, i anledning af väckta motioner dels om nedsättning af tullen å kaffe, dels ock om upphäfvande af samma tull.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelser till Konungen:

n:o 76, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet;

n:o 77, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet;

n:o 97, i anledning af Riksdagens år 1896 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1895;

n:o 98, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående disposition af en del till kronoparker afsatta områden inom Kristianstads län;

n:o 99, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af tre till förra hospitalshemmanet $\frac{5}{8}$ mantal Stäfvie n:o 19 i Malmöhus län hörande lägenheter; och

n:o 100, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående restaurering af det så kallade Gamla kungshuset i Stockholm.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att bland utskottsbetänkandena skulle på föredragningslistan till nästa sammanträde främst uppföras de, som denna dag bordlagts första gången.

Kammaren åtskildes kl. 7,39 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.